Parlamentul European
2024-2029

TEXTE ADOPTATE

P10_TA(2026)0024

Încercarea de preluare a postului public de radiodifuziune din Lituania și amenințarea la adresa democrației în această țară

Rezoluția Parlamentului European din 22 ianuarie 2026 referitoare la încercarea de preluare a controlului asupra serviciului public de radio și televiziune din Lituania și amenințarea la adresa democrației în această țară (2026/2568(RSP))

Parlamentul European,

– având în vedere articolele 2 și 7 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE),

– având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolele 114 și 258,

– având în vedere Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, în special articolul 11,

– având în vedere Regulamentul (UE) 2024/1083 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 aprilie 2024 de stabilire a unui cadru comun pentru serviciile mass-media în cadrul pieței interne și de modificare a Directivei 2010/13/UE[1] (Regulamentul european privind libertatea mass-mediei – EMFA), în special articolele 5 și 21,

– având în vedere jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene și a Curții Europene a Drepturilor Omului pe tema libertății mass-mediei,

– având în vedere Protocolul nr. 29 privind sistemul de radiodifuziune publică în statele membre[2],

---

1 JO L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj.

2 JO C 326, 26.10.2012, p. 312, ELI: http://data.europa.eu/eli/treaty/tfeu_2012/pro_29/oj.

– având în vedere jurisprudența Curții Constituționale a Republicii Lituania privind statutul constituțional și independența serviciului public național de radio și televiziune, în special hotărârile sale din 21 decembrie 2006, 16 mai 2019 și 3 noiembrie 2020,

– având în vedere lista actualizată de verificare a respectării statului de drept a Comisiei Europene pentru democrație prin drept (Comisia de la Veneția) și setul de instrumente al Uniunii Europene privind statul de drept,

– având în vedere recentele evoluții legislative din Lituania, care afectează modelul de finanțare a serviciului public național de radio și televiziune și vizează simplificarea procedurilor de demitere a directorului său general,

– având în vedere rapoartele privind statul de drept ale Comisiei, în special Raportul său din 2025 privind statul de drept, și anume capitolul consacrat situației statului de drept din Lituania (SWD(2025)0915),

– având în vedere articolul 136 alineatele (2) și (4) din Regulamentul său de procedură,

A. întrucât mass-media liberă, independentă și pluralistă constituie unul dintre pilonii esențiali ai democrației, statului de drept și protecției drepturilor fundamentale în UE; întrucât slăbirea serviciilor naționale publice de radio și televiziune subminează standardele libertății mass-mediei într-o perioadă în care dezinformarea, ingerințele străine și polarizarea politică sunt în creștere;

B. întrucât furnizorii publici de mass-media joacă un rol esențial în a asigura accesul la informații imparțiale, protejarea pluralismului, controlul persoanelor aflate la putere, tragerea la răspundere a autorităților publice, combaterea dezinformării și facilitarea participării democratice în cunoștință de cauză; întrucât aceste funcții pot fi îndeplinite efectiv numai atunci când independența instituțională și editorială a serviciului public de radio și televiziune este pe deplin garantată;

C. întrucât reformele care afectează furnizorii de servicii publice mass-media ar trebui întreprinse într-un mod transparent și incluziv, în consultare cu părțile interesate relevante, inclusiv cu jurnaliștii, societatea civilă și experții din domeniul mass-mediei, și în conformitate cu dreptul Uniunii;

D. întrucât furnizorii de servicii publice mass-media joacă un rol deosebit pe piața internă a serviciilor mass-media, garantând că cetățenii și companiile au acces la o ofertă diversă de conținut, inclusiv la informații de calitate și la o acoperire mediatică imparțială și echilibrată, și, prin urmare, sunt esențiali pentru respectarea dreptului fundamental la libertatea de exprimare și de informare,

permițând oamenilor să caute și să primească informații diverse, precum și pentru promovarea valorilor democrației, diversității culturale și coeziunii sociale;

E. întrucât funcționarea independentă a furnizorilor de servicii publice mass-media necesită garanții juridice solide la nivel național pentru a le proteja independența editorială și instituțională și pentru a asigura furnizarea în mod imparțial a unei pluralități de informații și opinii; întrucât, în temeiul articolului 3 din EMFA, statele membre trebuie să respecte dreptul cetățenilor de a avea acces la o pluralitate de conținuturi mediatice independente din punct de vedere editorial, în beneficiul unui discurs liber și democratic; întrucât articolul 5 din EMFA pune în aplicare aceste principii prin stabilirea unor garanții obligatorii pentru proceduri transparente și obiective de numire și demitere a șefului organismului de conducere sau a membrilor consiliului de administrație al furnizorilor de servicii publice mass-media, inclusiv a unor dispoziții care să asigure că orice demitere anticipată este excepțională și justificată în mod corespunzător, face obiectul notificării prealabile și este deschisă controlului jurisdicțional; întrucât articolul 5 alineatul (3) din EMFA obligă statele membre să se asigure că „procedurile de finanțare pentru furnizorii de servicii publice mass-media se bazează pe criterii transparente și obiective stabilite în prealabil”, oferind resurse financiare adecvate, durabile și previzibile, aliniate la misiunea lor de serviciu public și protejându-le independența editorială; întrucât, în temeiul articolului 21 din EMFA, orice măsură legislativă, de reglementare sau administrativă care poate afecta pluralismul mass-mediei sau independența editorială trebuie să fie justificată în mod corespunzător și proporțională;

F. întrucât, în discursul său din 2025 privind starea Uniunii, Președinta Comisiei a subliniat că declinul mass-mediei tradiționale și independente în unele părți ale UE a creat „deșerturi informaționale” în care înflorește dezinformarea, reprezentând un risc grav pentru democrație; întrucât ea a subliniat că mass-media independentă este esențială pentru tragerea la răspundere a celor aflați la putere și pentru prevenirea corupției și că acapararea acesteia este adesea prima etapă a strategiilor autoritare, deoarece duce la reculul democrației și la apariția corupției în absența controlului public;

G. întrucât experiența din mai multe state membre și din întreaga lume demonstrează că încercările de a prelua controlul asupra serviciilor publice mass-media pot constitui un prim pas către un regres democratic mai amplu;

H. întrucât, în temeiul Constituției Republicii Lituania, serviciului public național de radio și televiziune i se încredințează o misiune specială de interes public de a se asigura că societatea este informată în mod corespunzător la nivel național, într-un mod care promovează valorile constituționale și umane comune; întrucât, în temeiul

Constituției Republicii Lituania, în îndeplinirea acestei misiuni încredințate prin Constituție, activitatea serviciului public național de radio și televiziune trebuie să se bazeze pe principiile democrației pluraliste, obiectivității, imparțialității și respectării demnității umane și a drepturilor fundamentale, inclusiv a libertății de convingere și de exprimare a acestora;

I. întrucât Curtea Constituțională a Republicii Lituania a statuat că misiunea constituțională a serviciului public național de radio și televiziune implică independența acestuia și că orice model de control trebuie să rămână compatibil cu independența serviciului public de radio și televiziune și nu trebuie să constituie cenzură sau ingerință politică;

J. întrucât, în urma alegerilor parlamentare din 2024 din Lituania, s-a format o coaliție de guvernare care include partidul populist de extremă dreaptă „Zorii Nemanului”; întrucât, la 25 aprilie 2024, Curtea Constituțională a Republicii Lituania a constatat că liderul acestui partid a comis o încălcare gravă a Constituției și o încălcare a jurământului constituțional prin declarații antisemite și de instigare la ură; întrucât aceste constatări au fost confirmate ulterior de o instanță de prim grad de jurisdicție; întrucât nici coaliția de guvernare, nici partidul „Zorii Nemanului” nu s-au distanțat de aceste acțiuni; întrucât liderul partidului „Zorii Nemanului” continuă să joace un rol proeminent în cadrul majorității aflate la guvernare și să promoveze public o campanie care vizează Societatea Națională Lituaniană de Radio și Televiziune (LRT);

K. întrucât prim-ministrul lituanian din această coaliție de guvernare a trebuit să demisioneze în iulie 2025, în urma dezvăluirilor făcute de jurnaliștii de investigație, inclusiv a reportajelor LRT, ceea ce a dat naștere unor preocupări serioase legate de presupusa sa implicare în acte de corupție; întrucât, în cursul anului 2025, inițiativele legislative care afectează finanțarea și guvernanța LRT au generat preocupări interne și internaționale cu privire la libertatea mass-mediei și la independența instituțională;

L. întrucât, la inițiativa membrilor majorității parlamentare aflate la putere, Curtea de Conturi a Lituaniei a fost mandatată să efectueze un audit cuprinzător al performanței LRT, evaluând activitățile sale din perioada 2021-2024 sub aspectul economic, al eficienței și eficacității; întrucât, în concluziile sale, Curtea de Conturi a Lituaniei a constatat că marea majoritate a indicatorilor de performanță strategică și operațională ai LRT au fost atinși la un nivel de cel puțin 90 % și că planificarea și utilizarea resurselor financiare ale LRT au fost justificate și transparente, cu unele aspecte care trebuie abordate, cum ar fi achizițiile publice și procedurile de recrutare a personalului; întrucât recomandările auditului erau menite să îmbunătățească și mai mult procesele interne, nu s-a recomandat nicio modificare a modelului de finanțare, a structurii de guvernanță

sau a conducerii LRT și nu s-a solicitat nicio politică sau acțiune instituțională în acest sens; întrucât, după aceste constatări ale Curții de Conturi a Lituaniei, au urmat alte măsuri, inclusiv inspecții suprapuse, cereri adresate altor organisme de stat pentru verificarea activităților LRT și atacuri publice repetate împotriva conducerii LRT; întrucât unele organizații mass-media și de jurnaliști au avertizat că constatările auditului au fost prezentate greșit în mod public și utilizate selectiv în discursul politic; întrucât nici recomandările auditului, nici alte argumente nu pot justifica măsuri legislative care contravin Constituției Lituaniei și EMFA;

M. întrucât, la 27 noiembrie 2025, Parlamentul Lituaniei, Seimas, a adoptat modificări la Legea privind LRT, înghețând bugetul LRT pentru perioada 2026-2028 la nivelul de 79,6 milioane EUR din 2025 și reducând cota sa viitoare din veniturile fiscale, ceea ce a dus la o reducere structurală și pe termen lung a finanțării publice; întrucât aceste modificări au fost introduse cu puțin timp înainte de adoptare și au fost adoptate în ajunul unui nou exercițiu financiar și fără deliberări adecvate, generând preocupări serioase în rândul părților interesate din domeniul libertății mass-mediei în ceea ce privește securitatea juridică, așteptările legitime și respectarea principiului *vacatio legis* inerent statului de drept;

N. întrucât ulterior au fost introduse proiecte de lege care diminuează garanțiile în cazul demiterii rapide a directorului general al LRT de către Consiliul LRT, ai cărui membri sunt numiți în proporție de două treimi (8 din 12 membri) de autoritățile politice, și anume președintele și Seimas (fiecare câte patru); întrucât aceste proiecte de lege propun ca majoritatea calificată necesară pentru demiterea directorului general să fie înlocuită cu o majoritate simplă, să se elimine cerința de justificare a interesului public și să se introducă votul secret în Consiliul LRT;

O. întrucât aceste inițiative legislative au fost introduse și promovate în cadrul unor proceduri accelerate, în absența unor circumstanțe excepționale justificate în mod obiectiv, subminând astfel transparența, incluziunea și participarea semnificativă a părților interesate și a societății civile și nerespectând standardele constituționale și ale UE privind guvernanța responsabilă; întrucât Consiliul Europei, Uniunea Europeană de Radio și Televiziune, organizațiile internaționale ale jurnaliștilor, Departamentul Juridic al Seimas, Comisia națională lituaniană pentru UNESCO și reprezentantul Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) pentru libertatea mass-mediei au avertizat că aceste măsuri cresc în mod semnificativ vulnerabilitatea LRT la presiunile politice; întrucât Serviciul de investigații speciale al Republicii Lituania, autoritatea națională anticorupție, a identificat riscuri legate de corupție în evaluarea modificărilor legislative propuse și a concluzionat că introducerea votului secret pentru demiterea directorului general al LRT ar putea fi incompatibilă cu principiile

transparenței, deschiderii și răspunderii publice, care stau la baza guvernanței democratice și a statului de drept;

P. întrucât amendamentele propuse par să o vizeze pe directoarea generală în exercițiu a LRT, după cum reiese din declarațiile publice făcute în cursul procesului legislativ, care exprimă nemulțumirea față de performanța ei și indică explicit intenția de a permite demiterea sa din funcție; întrucât legislația care vizează o anumită persoană (legislație *ad personam*) este incompatibilă cu principiile statului de drept, inclusiv securitatea juridică, caracterul general al dreptului și interzicerea exercitării arbitrare a puterii;

Q. întrucât personalul LRT a intrat în grevă la 9 decembrie 2025 pentru a protesta împotriva acestor schimbări, avertizând că ele vor „elimina garanțiile care protejează independența LRT”; întrucât încercările de preluare a LRT au generat un val de mobilizare publică atunci când zeci de mii de cetățeni au demonstrat la Vilnius la 9 decembrie și în perioada 16-18 decembrie 2025, iar peste 140 000 de cetățeni au semnat o petiție publică prin care se opun inițiativelor legislative, demonstrând astfel o preocupare societală amplă pentru libertatea mass-mediei și standardele democratice din Lituania;

R. întrucât Parlamentul European are responsabilitatea de a fi solidar cu societatea civilă care apără valorile democratice, inclusiv libertatea de exprimare, libertatea mass-mediei și libertatea de întrunire, și de a acționa decisiv atunci când apar riscuri sistemice la adresa democrației, a statului de drept și a libertății mass-mediei în UE;

S. întrucât, în urma suspendării inițiativelor legislative accelerate, a fost înființat un grup de lucru parlamentar pentru a examina modelul de guvernanță al LRT; întrucât Asociația Jurnaliștilor Profesioniști și un grup de inițiativă format din jurnaliști ai LRT au refuzat să participe, invocând lipsa dialogului, invitațiile selective și declarațiile potrivit cărora modificările legislative contestate anterior vor fi reexaminate; întrucât aceste organizații au avertizat că procesul riscă să legitimeze ingerințele politice sub pretextul consultării și să permită noi încercări de a introduce cenzura indirectă și garanții mai slabe pentru independența editorială;

T. întrucât, în contextul inițiativelor legislative în curs care afectează guvernanța LRT, aceasta din urmă a fost criticată pentru utilizarea timpului de emisie și a resurselor pentru acțiunile de protest ale jurnaliștilor în apărarea libertății de exprimare, inclusiv pentru difuzarea minutelor de reculegere; întrucât astfel de declarații riscă să contribuie la presiunea politică și pot avea un efect de descurajare asupra independenței editoriale;

U. întrucât, potrivit Platformei pentru siguranța jurnaliștilor a

Consiliului Europei, finanțarea de către Lituania, în raport cu PIB, a serviciilor publice mass-media este deja dintre cele mai scăzute din UE, iar LRT a avertizat că prelungirea constrângerilor financiare ar împiedica îndeplinirea rolului său prevăzut de lege de a fi principala sursă națională de comunicare în situații de criză și de urgență, inclusiv capacitatea sa de a menține transmisia neîntreruptă în timpul situațiilor de urgență la nivel național;

V. întrucât, în Raportul său din 2025 privind statul de drept, Comisia a emis recomandări specifice pentru Lituania, solicitând continuarea eforturilor de consolidare a independenței, a finanțării stabile și a guvernanței transparente a serviciilor publice mass-media, inclusiv garanții împotriva influenței politice în procedurile de numire și de demitere;

W. întrucât LRT a solicitat Comisiei de la Veneția a Consiliului Europei să emită un aviz de urgență cu privire la modificările în curs; întrucât Comisia de la Veneția a hotărât să pregătească un aviz urgent cu privire la modificările legislative relevante, subliniind gravitatea situației; întrucât Comisia de la Veneția a vizitat Lituania în perioada 19-20 ianuarie pentru a evalua situația,

1. recunoaște și apreciază rolul esențial al mass-mediei publice, în special al furnizorilor naționali de servicii publice mass-media, în susținerea și promovarea valorilor consacrate la articolul 2 din TUE și în combaterea dezinformării, a propagandei și a altor forme de manipulare a informațiilor, protejând astfel o democrație pluralistă și rezilientă; subliniază că o mass-medie independentă și de încredere este indispensabilă pentru răspunderea democratică, deoarece le permite cetățenilor să exercite control asupra persoanelor aflate la putere și să detecteze corupția și abuzul în serviciu; accentuează că slăbirea ecosistemelor de mass-media independente slăbește semnificativ răspunderea democratică, facilitează dezinformarea și corupția și subminează capacitatea cetățenilor de a-i trage la răspundere pe cei aflați la putere;

2. observă că încercările de polarizare a societății, de slăbire a încrederii în instituțiile democratice și de subminare a ecosistemelor de mass-media independente servesc obiectivelor războiului hibrid purtat de Federația Rusă și de alte puteri ostile împotriva UE și a statelor sale membre, care vizează erodarea rezilienței democratice; accentuează că serviciile publice de radiodifuziune puternice și independente reprezintă o linie esențială de apărare împotriva unor astfel de ingerințe ostile;

3. invită Comisia și statele membre să recunoască jurnalismul de investigație ca o componentă esențială a rezilienței democratice și să se asigure că serviciile publice mass-media sunt capabile din punct de vedere structural și financiar să sprijine jurnalismul de investigație, inclusiv investigațiile pe termen lung și care necesită

multe resurse, și că jurnaliștii sunt protejați împotriva oricărei forme de presiune politică, intimidare sau represalii, directe sau indirecte, ca răspuns la exercitarea legală a atribuțiilor lor profesionale;

4. își exprimă solidaritatea deplină cu jurnaliștii lituanieni, cu LRT și cu actorii societății civile care apără libertatea mass-mediei, inclusiv independența instituțională și editorială a LRT;

5. condamnă toate încercările de subminare a independenței LRT, inclusiv măsurile legislative și administrative și presiunile politice menite să dobândească controlul politic asupra LRT;

6. consideră că înghețarea și reducerea finanțării LRT, în absența unei necesități economice obiective, constituie o formă de presiune politică incompatibilă cu garanțiile constituționale și cu articolul 5 alineatul (3) din EMFA;

7. consideră că modificările propuse pentru a reduce garanțiile în ceea ce privește demiterea timpurie a directorului general al LRT riscă să permită ingerințe politice arbitrare și sunt incompatibile atât cu garanțiile constituționale, cât și cu standardele UE privind independența serviciilor publice mass-media, inclusiv cu articolul 5 alineatul (2) din EMFA;

8. condamnă cu fermitate orice formă de legislație *ad personam* și reamintește că legile concepute pentru a viza anumite persoane din cauza desfășurării independente a activităților lor profesionale sunt incompatibile cu principiile democrației pluraliste și ale statului de drept;

9. subliniază că folosirea unor proceduri legislative accelerate pentru aceste modificări nu are motive obiective și justificate din punct de vedere constituțional, nu asigură transparența, incluziunea și participarea semnificativă a principalelor părți interesate și a societății civile și nu îndeplinește cerințele unei proceduri legislative transparente, cu asumarea răspunderii, incluzive și democratice, inerentă principiului statului de drept și celor mai bune practici europene pentru procesul legislativ;

10. îndeamnă Parlamentul Republicii Lituania să respingă amendamentele în curs, inclusiv reducerea pragului pentru demiterea directorului general al LRT, eliminarea cerinței ca demiterea să se bazeze pe considerente obiective de interes public și introducerea votului secret, și să se asigure că orice modificări legislative, dacă este necesar, sunt adoptate numai după ce Comisia de la Veneția își emite avizul, și să respecte EMFA și recomandările Comisiei de la Veneția și ale reprezentantului OSCE privind libertatea mass-mediei;

11. invită Parlamentul Lituaniei și guvernul lituanian să reducă la minimum influența politică în formarea Consiliului LRT, inclusiv prin

reducerea numărului de locuri alocate persoanelor numite în organele politice și prin stabilirea unor cerințe profesionale adecvate pentru membrii Consiliului; invită, de asemenea, Parlamentul Lituaniei și guvernul lituanian să se abțină de la adoptarea și abrogarea măsurilor legislative și a cadrelor bugetare deja adoptate care subminează independența LRT și să asigure o finanțare stabilă, previzibilă și adecvată a acesteia, în conformitate cu cerințele EMFA, în special a celor care încalcă articolul 5 din EMFA privind protecția gestionării serviciilor publice mass-media împotriva demiterii politice și asigurarea unei finanțări stabile a unui serviciu public de radiodifuziune;

12. solicită Comisiei să monitorizeze orice evoluție legată de libertatea mass-mediei și independența serviciilor publice mass-media din Lituania, să evalueze conformitatea modificărilor adoptate și a celor în curs cu EMFA și cu principiul statului de drept, să informeze autoritățile lituaniene în consecință și să utilizeze toate instrumentele, inclusiv procedurile de constatare a neîndeplinirii obligațiilor și setul de instrumente al UE privind statul de drept, în caz de neconformitate;

13. îndeamnă autoritățile lituaniene să desfășoare consultări mai ample și transparente cu societatea civilă, cu profesioniștii din domeniul mass-mediei și cu instituțiile europene în ceea ce privește guvernanța și finanțarea serviciilor publice mass-media; solicită partidelor politice să analizeze cu atenție modificările propuse la Legea privind LRT și să se asigure că orice viitoare modificare legislativă face obiectul unei consultări publice, ținând seama inclusiv de contribuțiile din partea jurnaliștilor naționali și internaționali, a organizațiilor pentru libertatea mass-mediei și a conducerii LRT;

14. reamintește că experiența din alte state membre și din întreaga lume demonstrează că încercările de a acapara serviciile publice mass-media constituie adesea prima etapă a unui regres democratic mai amplu, care duce la erodarea libertății mass-mediei, a independenței sistemului judiciar și a integrității electorale; constată cu mare îngrijorare că serviciile publice mass-media și serviciile publice de radiodifuziune din întreaga Europă sunt supuse din ce în ce mai mult atacurilor politice și ideologice, campaniilor de denigrare, intimidării și încercărilor de a le submina independența editorială și finanțarea stabilă de către actori de extremă dreaptă care încearcă să slăbească jurnalismul independent și sistemul democratic de control și echilibru;

15. reamintește rolul important al serviciilor publice de radiodifuziune în menținerea pluralismului mass-mediei, astfel cum se recunoaște în Protocolul nr. 29 la tratate; solicită statelor membre să asigure mijloacele financiare și tehnice adecvate pentru ca serviciile publice de radiodifuziune să-și îndeplinească funcția socială și pentru a servi

interesul public; solicită statelor membre să garanteze independența editorială a serviciilor publice de radiodifuziune, protejându-le, prin intermediul unor cadre de reglementare clar definite, de orice formă de interferență guvernamentală, politică sau comercială și asigurând, în același timp, deplina autonomie în ceea ce privește conducerea și independența tuturor organismelor și entităților publice care exercită competențe în domeniul radiodifuziunii și al telecomunicațiilor;

16. evidențiază că protejarea independenței serviciilor publice mass-media este o responsabilitate europeană comună și o condiție esențială pentru credibilitatea UE ca o comunitate bazată pe democrație, stat de drept și drepturile fundamentale;

17. salută angajamentul Comisiei de a consolida reziliența mass-mediei în întreaga UE, inclusiv prin creșterea finanțării și prin sprijin specific pentru servicii mass-media independente, locale și publice; accentuează că un astfel de sprijin este esențial pentru a preveni regresul democratic și a garanta participarea civică în cunoștință de cauză;

18. încredințează Președintei sarcina de a transmite prezenta rezoluție Comisiei, Consiliului, Parlamentului Lituaniei, președintelui și guvernului Republicii Lituania și Consiliului Europei.